

**Nauicula siue speculum fatuoru[m] Prestantissimi
sacraru[m] literaru[m]**

Geiler von Kaysersberg, Johannes

Argentorati, 24. Jan. 1513

82 Ambitioso[rum] (Styg narren) Nole. Ascendere p[er] alienum fauore[m]
instar bedere: per vindinctam instar Ethne: per inuidiam instar fagi: p[er]
auaritiam instar gygantum: per hypocrysim instar ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70346](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70346)

Turba. LXXXII XXVII

sto. Seruauit hoc qdam cocus: de quo legit in Climaco: q meroram
z ploratū pperuū possedit in ministratōe. Cuiq; a Jo. Climaco q̄rere
tur vñ hāc ḡsam haberet: R̄ndit: Nunq̄ me hoībo seruire cogitauī/s;
deo: z omni d̄ete meipm̄ indignū iudicans hac ignis visione future flā
me memoratōem semp̄ possideo. Vide in speculo exēploꝝ dist. ij. exē
plo. cccxxviiij. Sed vnde est putas q; qdā tam rudes sunt z indeuori
in deum q; eccliam nō visitāt: Est (nī fallor) ex impietate z negligentia
dñoz/ q; eos ad hoc non instigant: neq; exēplū deo seruiendī pbent:
immo his dieb; magis reb; domesticis eos onerant hospites inuitan
do/ vt negligere cogant mane oīa diuina: de q; duram deo reddēt rati
onem. Ipi p̄terea sunt aliqui causa q; famuli efficiunt eis inobediētes/ **R**
duri z rebelles. Et cur ita: q; dñi nō sunt charitatīui z benigni ad eos
sed duri/ inhumani maledicētes eis. Nihil ḡ mireris/ si talē exaudieris
ēchone qualē sonū emittis. Non sic dñe: sed esto famulo sicut tibi vis
esse deum p̄m: noli p̄tempnibit loq;: scito q; frater tu⁹ est/ z fortassis
in gratia z te melior. Tandem multi dñi conq̄runt sup̄ infidelitate et
fraude seruitoz: cuius tñ ipi nō modica sunt causa. Quippe q; eis nō
p̄stant debitā z sufficientē alimonā: q; fit vt furari cogant/ aut nimis
onerāt: q; efficiunt inuolūtarij. Magnos labores imponūt: z paruam
mercedē alimonāq; tenuē administrant. Inde fit vt z infidelē labor
rent. His igit h̄c famulos in deū pios tibi obediētes z fideles/ fac vt z
tu talis sis in deū z in eos/ quēadmodū audiisti. Iubet z idem Pau
lus: Et vos dñi (inq̄) eadē facite illis. Et Eccl. xxxij. Si est tibi ser
uus fidelis/ sit tibi q̄si aīa tua. Rogemus:

Feria. vi. post Inuocauit. Cathedra Petri.

Stultoz infinitus est numerus. Eccl. i. Euāgelium.

O Et ogestina fecunda turba stultoz est ambinosoz (steig nar
ren/ clym narrē/ vffgond narrē) Sūt q; nō p̄tentant termis
a deo sibi p̄fixis z mēsurā rē. sed sup̄ id rēdūt. Agricor
la vult esse ciuis/ ciuis nobilis/ nobilis miles/ miles baro/ ba
ro comes/ comes p̄nceps/ p̄nceps dux/ dux rex. Sic in sp̄uali statu rē:
Est h̄ ex supbia q; est inordinat⁹ amor/ pp̄rie excellētie (eigner boheit)
siue celsitudinis: neq; h̄ excellentie nomē est respectiuū: vt d̄t Gabriel
sup̄. ij. sniaz. Tales sunt ambitiosi fatui hui⁹ turme (Steig narren.)
Erat capitaneus hoz p̄mus Lucifer: q; nō p̄tentus mēsurā sibi a deo
p̄fixā/ voluit inordinate fieri vt deus: z ait. In celū p̄scendā: sup̄ astra
celi exaltabo solium meum: sed cō in laterib; aq̄lonis: ascēdā sup̄ altis
tudinē nubiu: similis ero altissimo. Sz q; d̄: nunq̄d sine suo magno ma
la: nō plancit: q; detrusus fuit vsq; in pfundū inferni: nam seq̄t: verūtn̄
ad in infernū detraheris in pfundū lacu. Fatuitatē hāc nō tacuerūt eti
am gētilis theologi/ poete q; eā finxerūt z dissuaserūt hac fabula. **Q**

ff ij

Ambicioforum

Dedalus cum vellet ultra mare cum filio suo Icaro volare: informat
uit eum qd nō ascēderet nimis alte/ne solis calore penne ei⁹ oburcerent
z sic caderet: nec nimis basse/ne vnda grauet pennas: sed tm̄ mediū te
nendo patrē seq̄ret. Qui de volatu glatus/sua p̄sumptōe dedignans
patris seq̄ vestigia/altius ascendit: z pennis robustis in mare cecidit.
M Qd cū pater resperisset/ Icare dixit vbi es: qua te regiōe req̄ram: Ica
re dicebat: Pennas asperit in vndis. Quid. viij. Metam. Qd q̄ multi
sunt huic Icaro siles/ q̄ nec p̄dicte doctrine credūt: nec exēplis p̄dictis
informant̄ aut terrent̄ q̄bo non sufficit matrimoniū vel hereditas/ seu
dignitas paterne/ vel paternus honor: sed in supbia erecti volunt oēs
p̄genitores z singulos vicinos transcendere: vel p̄ nouitatū inuentiones
in ornatu/ vestitu: z h̄mōi p̄ domina/ potestates/ platuras zc. Relinq̄t
rusticus vestes paternas/ z nouas excogitat: z se vxoremq̄ suā artifice
similr/ nobilibz vestit: vt in spec. Brandi. Sed qd fit tādem/ vt cum lu
cifero z Icaro ruinā patiant̄: z ad paupertatem ignominia q̄ pueniant.
Plane de hoc fine Psal. Etdi impiū inqt̄ super altatū z eleuatū sicut
cedros libani: trāsiui z ecce nō erat: q̄siui z nō est inuētus locus eius.
De his igit̄ sic ascēdētibz z alte volātibz ambiciosis (Styg narren) est
mibi animus dicendi hodie hac hora: z puto non incōgrue euangelio
in quo de Chusto ascendēte Hierosolimā: z angelo descendēte in pi
scinam fit mentio. Sed z festū Cathedre est scti Petri/ in quo ciconia
rum aduolātium de transmarinis/ partibz expectat̄ aduentus. Quā
uis aut̄ sufficienter hi fatui ex p̄dictis dinosci possent: collegi tamen se
prem nolas/ q̄bo particularius discerni possunt: q̄bo medijs ad celsitu
dinem ab eis tātope ꝑcupitam ascēdere nitunt̄.

N Prima igit̄ nola est: ascēdere p̄ alienū z inordinatū fauorē instar be
dere. Hedera p̄ se ascēdere nō p̄t/ s̄ arbori aut muro innitēdo ascēdit:
etiā aliqñ sup̄ recta vñ calcē extrudit. Sic qdā cū de se sint impotētes
ascēdere ad honores/ alijs innitunt̄. Exēpli gr̄a. In statu eccl̄astico ad
b̄nificia z dignitates: itē in statu seculari similr ad honores puenire ni
tunt̄/ dignioribz adberēdo. Sed plane bec omnia non sine grandi dā
no eccl̄e/ supra quam ascendit: eius q̄ ascendit/ z eius cuius fauore ascē
ditur. Ecclesie inq̄. Nam tales postq̄ eleuati sunt supra eccl̄e tectum:
exurgūt calcem eccl̄e: id est temporalia z charitatē/ que sunt calx colli
dans membra eccl̄e: quia q̄runt que sua sunt. Deinde nocet eleuatio
quia eis euenit quod testudini portare ab aq̄la trans mare: q̄ cū esset
ultra p̄fundum aliqua occasione pennas illas retraxit: z testudo sibi
dimissus/ subito in mari cadēs submersus interiit. Sic tales forte ali
qua occasione suis fautoribz pennas auxilij retrabētibz sibi dimissi ca
dēt. Tādem etiā nocet eleuātibz/ qz eis accidit qd aq̄le a regulo auium
(sun schlüpferrin) Cū em̄ cōi assensū vel p̄silio oim̄ auū q̄ altius vola
ret rex fieri posset: rogauit aq̄lam q̄ eam in altum secum portaret: que

Turba. LXXXII XXVII

annuit nullas suspicias insidias. Cum vero sup omnes in altum ascē-
disset aquila: exiuit illa de pennis aq̄se supius ascēdendo: et in aq̄le vis
tupcrium regnum sibi vsurpauit. Sic et bos iusto dei iudicio p̄tra ex
altantes exaltari p̄tingit.

Secūda nola est: ascendere p̄ ire vindictam instar Ethne. Sūt qui
vellent se vindicare: et cū nō possunt nitunt̄ ad potestātē ascēdere: vt in
dem possint. Tales similes sunt Ethne q̄ ardet in se in Sicilia. Insuf-
flantes et accēdētes montem hūc: sunt psuasores vindicte/dicētes: Si
tui loco essem/nullo modo dimitterem quin vindicārē: potens em̄ es
et. Sed fatuitas est: ideo velle ascendere et sine ala charitatis dei et p̄ris
mi sursum niti.

Tertia nola est: ascendere p̄ inuidiā instar fagi. Est natura fagi/q̄
eius vmbra herbas: sub se crescere impedit: et q̄nto alt⁹ ascēdit: tāto las-
tius vmbra venenosam expādit: h̄ tādem p̄cella v̄tē p̄sternit. Ita inui-
di isti arte et statu suo intētes in aliu ascēdere: alijs ascēdere in altū vo-
lentib; inuidēt: et vmbra venenose detractōis/accusatōis et vitupatōis
impediūt. Sed in morte cū paruo flatu de ore emisso aia fagi in infer-
nū cadet: et herbe p̄us impeditē incipiēt crescere.

Quarta nola est: ascendere p̄ auariciā instar gigantum. Sunt q̄ medi
antib; diuitijs quas p̄gregāt ad altū ascēdere nitunt̄. Similes gigan-
tib; q̄ montes dicunt̄ p̄portasse p̄tra Jouem expugnandū: sed fulmina-
ti ab eodem perierūt. Sic illi iungētes domū domui/agr̄ agro et. et
instar talpaz terrā terre iū. enī ad alta tendunt. Sed fulmine p̄cuti-
unt̄: Discedite a me maledicti. P̄ane hoc d̄ duris et diuitib; ut. miser
ricordib; in euāgelio.

Quinta nola est: ascendere p̄ hypocrisim instar milui. Miluus sur-
sum ascēdens volans in altū: clamat p̄sy p̄sy p̄sy. Clamat inq̄ voce gra-
tū et spiritali valde: ac si nihil curaret de toto mundo et. sed viso cada-
uere: instar sagitte descēdit et rapit. Sic hypocrite dicunt̄/simulātes se
sup gula et luxuria: p̄sertim in q̄dragesima etiā penitētes: p̄sy p̄sy: h̄ cels̄
sante impedimēto viso cadauere: cadūt et recidūt sup delectabilia gule
et luxurie. Similes monstro q̄d vocat̄ lulligo: q̄d q̄nq; d̄ societate h̄c
cū auib; q̄nq; cū piscib; nā q̄nq; cū piscib; maris p̄funda scrutat̄: cū
ho aq̄s fastidierit eleuat se alis pennigeris: et cū auib; cibera scādit. S; q̄
q̄ flar⁹ nō p̄t sustinere ventoz: cū v̄tis p̄cutit̄ ad aq̄s reuertit̄ et in p̄-
fundū relabit̄ aquaz. Sic in p̄fundo carnaliū voluptatū positi: cū in
eis tedia inuenerint: et penaltates aduersitatesq; senserint: ad breue tē-
pus p̄ p̄fessionē et bona opa se erigūt. Cūq; in illis modicā difficulta-
tē senserint: ad parū tentatōis impulsū in p̄stinatā miserā recidūt.
Item miluus in altū ascēdit famelic⁹: vt ad distātiā facilius p̄dam vi-
deat et citius capiat. Sic illi ore oia t̄palia p̄temnūt. i. fingunt se in al-
tum sanctitatis volare: vt beneficia ecclesiastica/promotōnes/munera

Diuitum

Pet laudes hoim adipiscant. Ad pdam ascendisti. Gen. xlix. Fingunt se longius ire/desiderates audire/Mane nobiscu: z retrocedut instar arctis: no vt fugiam/sed vt fortius pcutiant.

Sexta nola est: ascendere p acediam/instar testudinis: q cum p longum tempus tarde tamen arborē ascen terit/ad frigidū puulū ventū decidit: Sic qdam ad arborē penitentie/tarde sez vir vsq finem quas dragesime ascēdunt: q tamen mox ad ventū frigidū tentatōis frigidū serpenti: q locū in aqlone quesuit/ z statu suo rigido infecit: pstrunguntur z corde coagulato recidunt in priora peccata. Animalia ibat et reuertebantur.

Septima nola est: ascendere p falsitatem instar colubri. Miramur aliquā vñ sit q in altū statū ille puenerit/ad tantū p̄ti aut p̄ncipis familiaritate. Sed nihil mirandū: p fraudē/vias tortuosas/instar colubri/cu^o via nescit in petra. Ita qz p coelā ascēdūt illi. iij. Reg. vj. Ascēdūt ad modū sagitte nō bñ pennate/vadēs illicz illuc. Sic bi p ambages z pugnas/duplicitates/excusatōes z falsas coloratōes ad statū perueniūt. Ecce frēs mei nolas hoz stultoz. Vere stultoz/ q p̄munt miserabilr z miserabilr in h̄ ascensu. O ambitio ambitientū crux: clamat b. Bern. Quanto satius erat in humilitate ingredi in pace z q̄ere/ z inuenire req̄em aie sue sub iugo dñi/ z nō sub iugo diaboli supbia z ambitōe sudare z qdē frustra. Quotiens rogo tales nitētes nō psequunt̄ altos illos stat^o/ s; moriunt̄ pusq̄ psequat̄. Q, si aliquā (q̄d tñ raro fit) psequunt̄/nō diu pseuerant/sed statim cogunt̄ p mortē recedere. Dumittamus igit̄ hāc fatuitatē. Rogemus dñm.

Sabbato post Innocentii:

Stultoz infinitus est numerus. Eccl. i. Euangelium.

Octogesimā tertia stultoz turba est diuitū (Selt narrē/ob reich narrē) Neqz turbet te q̄ tertia z decimasēptima turba idē nomē habeat cū hac turba: qz p̄tra vitū avaritie nō satis dici p̄t. Sicut z L. bryf. frequētissime p̄tra illud inuebit: q̄ oim sit maloz radix: vt ait Apl̄s. Vex possent he tres turme abinuicē distingui z diuersis noib; appellari: z in qlibet sp̄eal materia ē tradita. S; nihil curo de h̄: etiā in p̄ntiaz aliā q̄ pus p̄tra diuitias curabo tradere materiā: videam^o q̄. Ecce nostri fatui sunt q̄ magnificiūt diuites z diuitias/ z paruifaciūt paupes z paup̄tatē. Duab; q̄ nolis possunt dinosci.

Prima nola est: magnificare diuites z diuitias. Sūt q̄ p̄ferūt diuitias honorib; honestati z p̄bitati zc. oiaq; intuitu diuitiaz faciūt z p̄mittūt vitia. Mira res q̄ tāti facis o stulte diuitias malas vtiq; z pessimas/ corpi z aie noctuas: q̄ ois mali sunt origo. Forsitan mihi nō credis. Audi Apl̄m: Radix oim maloz cupiditas: vtiq; radix oim pec